

GELD OP EN ROND HET VELD

Financiële stromen in het provinciale voetbal

Erik Thibaut
Jeroen Scheerder

Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid
KU Leuven

Eric Pompen

Media & Tourism
Hogeschool PXL

2016

Beleid & Management in Sport (BMS)

BMS-studie 29

Geld op en rond het veld

Financiële stromen in het provinciale voetbal

Erik Thibaut

Jeroen Scheerder

Eric Pompen

ISBN 978-94-92134-23-3

Dit is het negenentwintigste nummer in de reeks van BMS-studies.

De BMS-studies willen een bijdrage leveren aan het sociaalwetenschappelijke onderzoek naar beleid en management met betrekking tot sport en fysieke activiteit. Deze studies zijn een product van de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid van de KU Leuven.

BMS Facts & Figures maken deel uit van de BMS-studies. In de BMS Facts & Figures ligt de nadruk op een overzichtelijke en beknopte weergave van onderzoeksresultaten, inclusief onderzoekskader en onderzoeksmethode.

De BMS-studies kunnen mits registratie gratis gedownload worden via www.faber.kuleuven.be/BMS.

Reekseditors: Prof. dr. J. Scheerder, Prof. dr. S. Vos, drs. J. Meganck & drs. E. Thibaut

Verantwoordelijke uitgever: Prof. dr. J. Scheerder

Technische ondersteuning: Dhr. J. Feys

Reproductie: KU Leuven

© 2016 J. Scheerder, Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid, Faculteit Bewegings- & Revalidatiewetenschappen, KU Leuven

Tervuursevest 101, 3001 Leuven (Heverlee)

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, gereproduceerd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Alle rechten voorbehouden.

D/2016/KU Leuven – Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid

Inhoudstafel

Situering

Methode

Resultaten

Referentielijst

Reeds verschenen BMS-Studies

Over de auteurs

SITUERING

Zwart geld in amateurvoetbal

- Geldstromen in voetbal
 - Professioneel → begroting (opbrengsten in jaarrekening, zonder transfers) van:
 - Clubs in Jupiler Pro League: €261,5 miljoen (Creteur, 2015)
 - Rijkste club is Real Madrid: €577 miljoen (Boor et al., 2016)
 - Amateur:
 - Spelersvergoedingen
 - Zwart geld (professor fiscaal recht Michel Maus in Panorama, 2012): *“Als ik uit mijn eigen ervaring spreek, [...] heb ik alleen maar enveloppen zien circuleren en eigenlijk nooit of te nimmer een fiscale fiche zien passeren”*
 - Fiscale aanwijzingen van zwart geld (VTM Nieuws, 2016)
 - Moeilijk in kaart te brengen
- Actueel: FIFA-schandalen (Bean, 2016), malafide makelaars (Killemaes & Van Thuyne, 2006), financiële problemen tweedeklassers (Huysmans, 2009), gokschandaal OHL (Van Den Broeck, 2016)

Wat is er mis met zwart geld?

- **Good governance:** aangezien sportfederaties en -clubs instaan voor het verzorgen van een publiek goed, is het belangrijk dat zij dit aanbieden op een verantwoordelijke en transparante wijze (Geeraert & Drieskens, 2016; Henry & Lee, 2004; Scheerder, Claes & Thibaut, 2015)
- Sportclubs krijgen **subsidies** (overheidsmiddelen) → publieke verantwoordelijkheid
- (Jeugd)voetballers besteden jaarlijks aanzienlijke bedragen aan lidgeld:
 - Gemiddeld €223 voor de Vlaamse populatie 15- tot en met 86-jarigen (eigen bewerking op basis van Scheerder, Thibaut & Willem, 2015)
 - €289 per voetballer in Nederland (Hoekman, Straatmeijer & Breedveld, 2014)
- **Semi-agorale arbeid** en andere tegemoetkomingen voor sportsector (zie ook De Wortelaer & Van Limberghen, 2013; Scheerder, Breesch, Pabian & Vos, 2010; Walraven, 2016)
 - Verminderde sociale bijdragen (berekend op een brutoloon van €2175,13, ongeacht het werkelijke brutoloon)
 - 16,5% bedrijfsvoorheffing (indien jonger dan 26 jaar) en 33% indien ouder dan 26 jaar
 - Voetbalclubs moeten slechts 20% van de bedrijfsvoorheffing doorstorten naar de fiscus
- *“In de sport geldt nog altijd het oude adagium: collectivisering van de verliezen en privatisering van de winsten”* (Késenne in Walraven, 2016)

Enkele bedenkingen

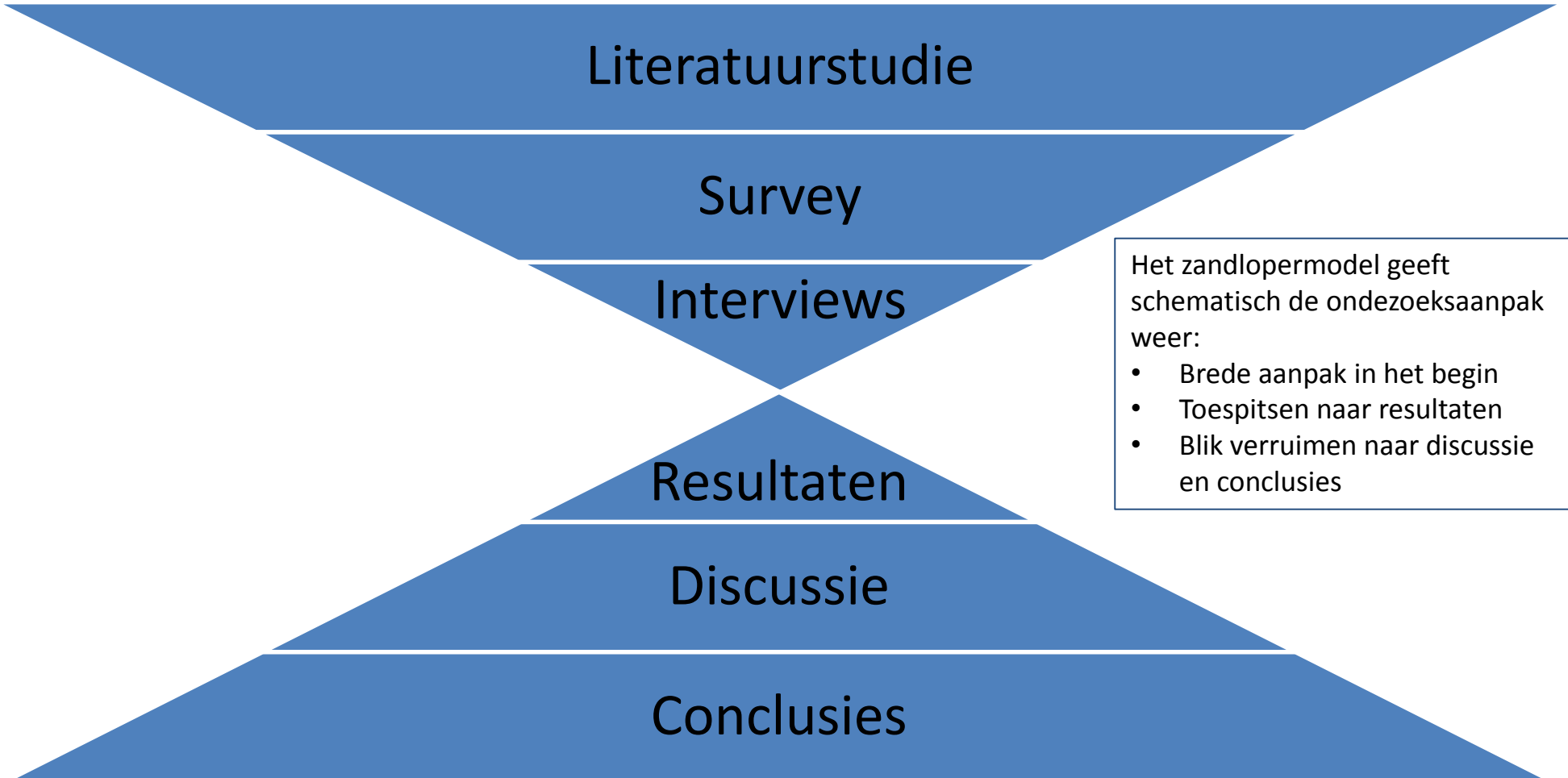
- Er is verschil tussen zwart geld aantrekken/ontvangen enerzijds (**inkomsten**), en zwart geld uitbetalen (**uitgaven**). De focus van deze bijdrage ligt op het tweede (uitgaven), al zijn die nauw verbonden met de inkomsten.
- Methode hoe voetbalclubs zwart geld aantrekken (inkomsten) (Panorama, 2012; Huysmans, 2007):
 - Inkomsten niet aangeven (bv. kantine, inkomgelden, loges)
 - Dubbele factuur aanmaken
 - Van onderneming (in geld of in natura) rechtstreeks in het zwart uitbetalen aan spelers
- *“Het feit dat vele (professionele) voetbalclubs een vzw zijn, weerspiegelt niet langer de economische realiteit”* (Duchâtelet in Brabant, 2011)

METHODE

Samenwerkingsverband

- Geïntegreerd project:
 - KU Leuven
 - Hogeschool PXL
- Kwantitatief (survey): KU Leuven (Gielen & Hillaert, 2016)
- Kwalitatief (interviews): PXL Media & Tourism (Aussems, Kuipers, Kwanten, Suls, Van Doninck & Vranckx, 2016)

Onderzoeksaanpak: zandlopermodel

Vragenlijst

- Wie? Nederlandstalige voetbalploegen uit Vlaamse & Brusselse Gewest
- Wat? Stellingen + achtergrondkenm.

Interviews

- Wie? Experten + betrokken actoren uit het Limburgse voetbal (bestuurders, supporters, ...)
- Wat? Specifiekere vragen

Voordelen survey vs. interview

Survey	Interview
(+) Grootschalig	(+) Diepgang
(+) Anoniem	(+) Interactief
(+) Achtergrondkenmerken	(+) Nuancering

Betrouwbaarheid van de antwoorden

Aangezien de geldstromen binnen het (amateur)voetbal een delicaat onderwerp zijn, dienen we er rekening mee te houden dat de antwoorden hoogstwaarschijnlijk gekleurd zullen zijn. Bestuurders zullen **negatieve praktijken** mogelijk **minimaliseren**, en positieve praktijken overbelichten. Hoewel het onmogelijk is om hierbij volledige neutraliteit in antwoorden te bekomen, werden volgende maatregelen genomen om de **betrouwbaarheid van de resultaten** te optimaliseren:

- Twee onderzoeksmethodes die elkaar versterken: survey en interview
- Survey:
 - Anonimiteit garanderen
 - Genuanceerde vraagstelling
- Interview:
 - Verschillende standpunten (bestuurders, spelers, supporters, vrijwilligers, ...)
 - Mensen die niet meer betrokken partij zijn (bv. oud-spelers, oud-bestuurders, ...)

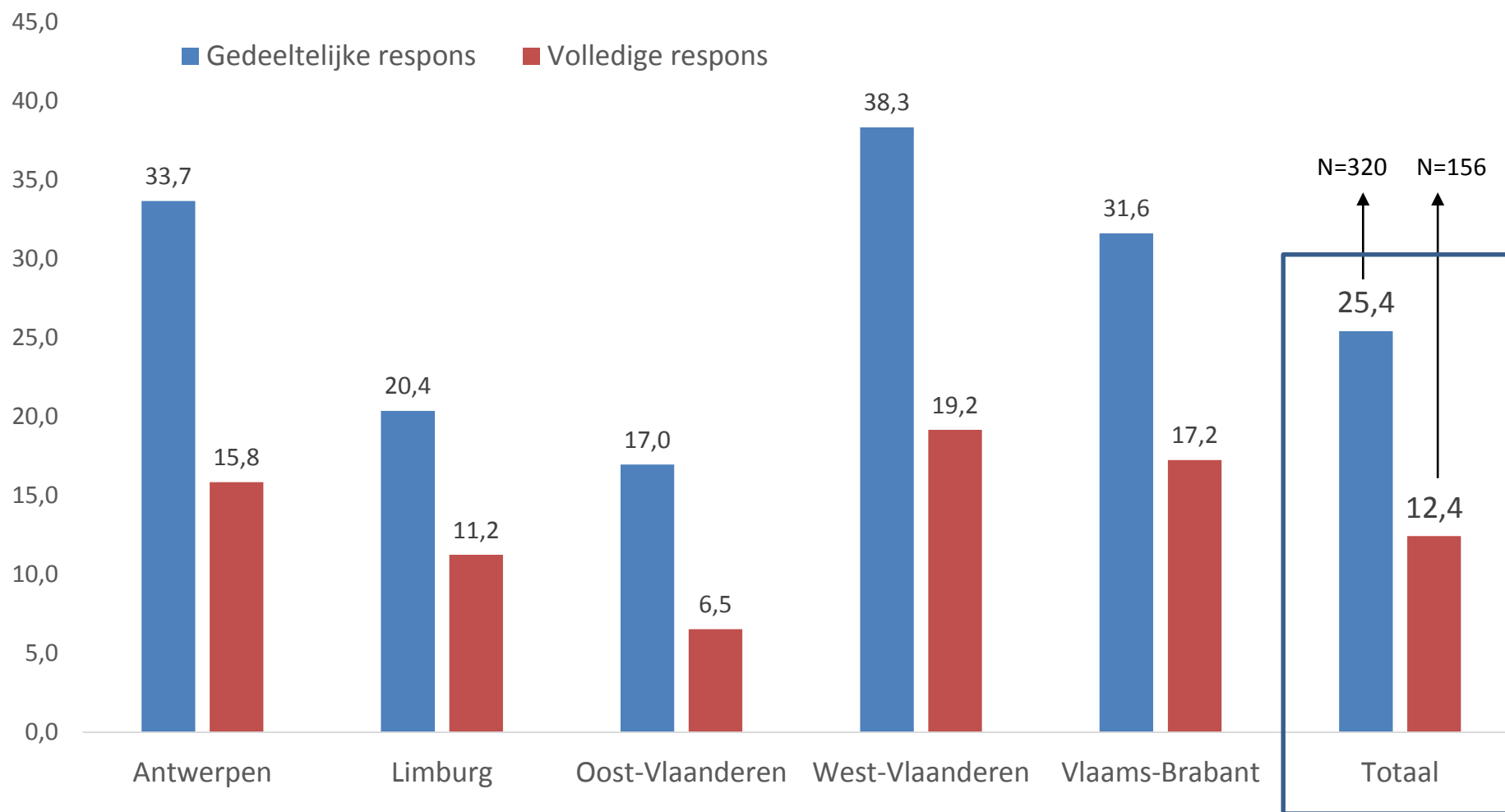
Methode: Survey

Vragenlijst afgenomen bij Nederlandstalige voetbalclubs uit Vlaamse en Brusselse Gewest

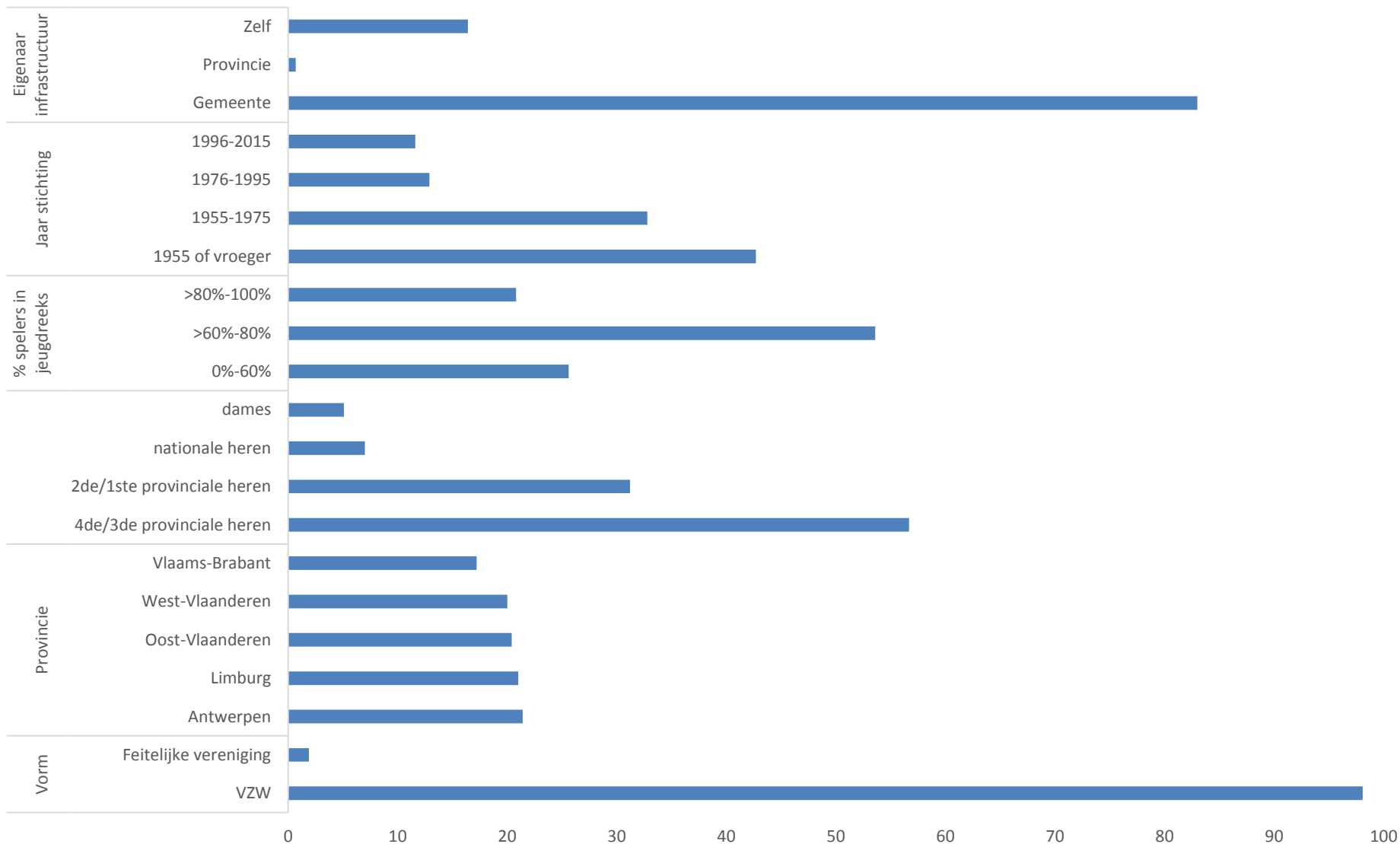
- Opmaken van een lijst met de emailadressen van Vlaamse voetbalclubs (heren, dames, nationaal, provinciaal, ...) via het internet (websites voetbalclubs, databanken, ...) (N=1257)
- Vragenlijst per email doorgestuurd naar de Vlaamse veldvoetbalclubs uit het emailbestand, met de vraag om deze in te (laten) vullen door een bestuurder van de voetbalclub
 - Beperkt aantal vragen
 - Anonimiteit
 - Achtergrondkenmerken
(oa. aantal leden, oprichtingsjaar, provincie, niveau, inkomsten, uitgaven, ...)
 - Stellingen (1=helemaal niet akkoord; 5=helemaal akkoord):
 - Geldstromen in voetbalsector
 - Geldstromen in eigen ploeg
 - Representativiteit van respons niet gegarandeerd
- Gebruikte symbool in voorliggende studie voor resultaten uit de survey →

Survey: respons totaal en opgedeeld naar provincie (in %)

Survey: kenmerken van de voetbalclubs in de dataset

- ✓ In totaal vulde ongeveer twaalf procent van de voetbalclubs (N=156) de volledige vragenlijst in, wat als een degelijke respons wordt beschouwd gezien het delicate onderwerp van de studie
- ✓ Overheid is meestal eigenaar van sportinfrastructuur → indirecte/verborgen subsidie → voetbalclubs zijn (extra) verantwoording aan gemeenschap/belastingbetaler verschuldigd
- ✓ De dataset bevat relatief veel clubs uit lagere reeksen
- ✓ Bijna alle clubs die de vragenlijst hebben ingevuld zijn vzw's → vereniging **zonder winstoogmerk**

Methode: Interviews

Experten (N=7)

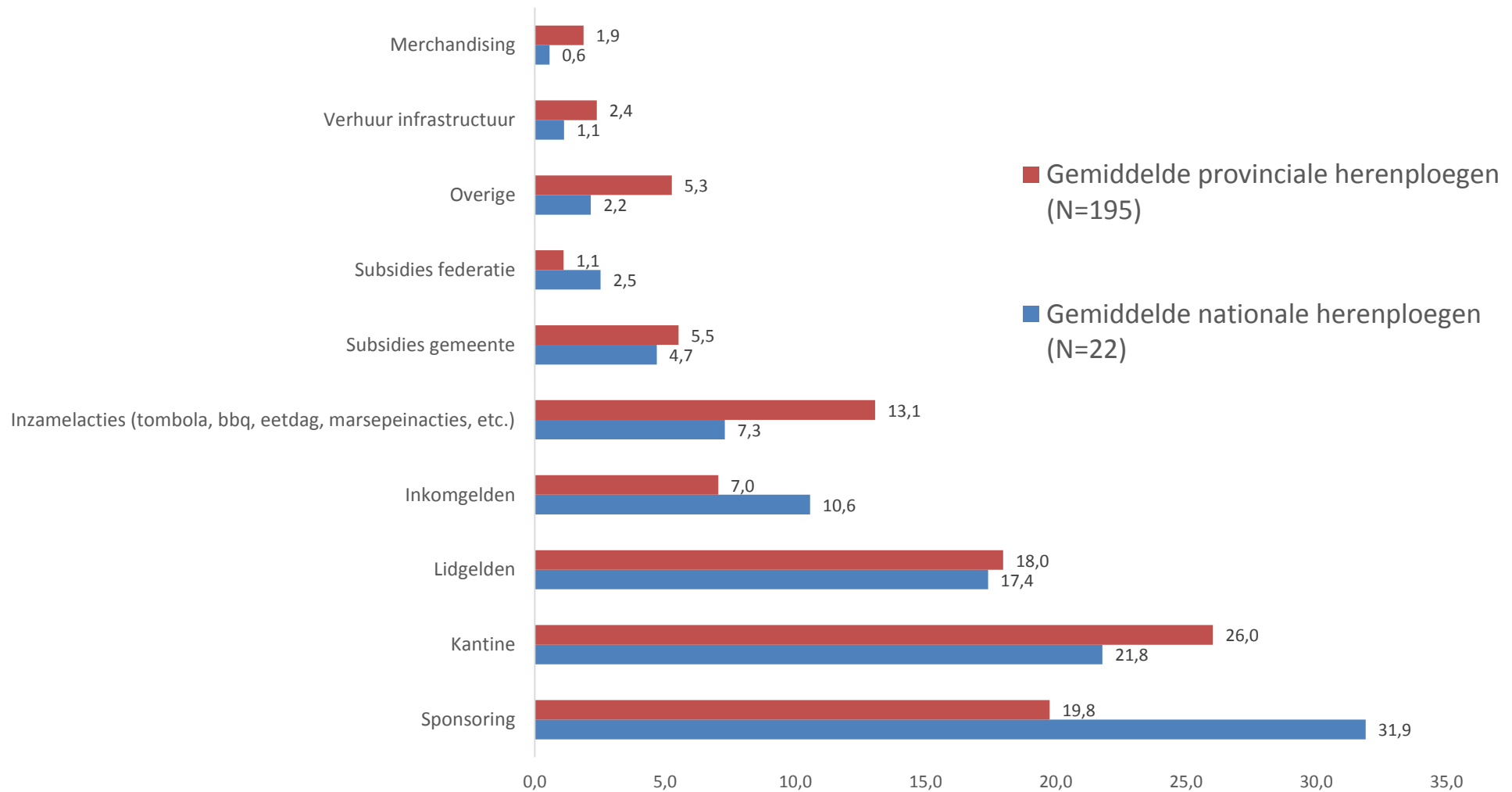
- Middenveld
 - Dirk De Vos (nationaal verantwoordelijke ACV-Sporta, belangenbehartiger/vakbond voor sporters)
 - Hans Deneyer (bestuurder bij AFC Tubize; sponsor bij KFC Tollembeek; advocaat)
- Beleid
 - Ivo Belet (lid van het Europees Parlement, CD&V)
 - Brecht Vermeulen (lid van het Federaal Parlement, N-VA)
- Academische wereld
 - Koen Breedveld (Professor Sportsociologie, Radboud Universiteit Nijmegen; Directeur Mulier Instituut)
 - Trudo Dejonghe (Professor Sporteconomie, KU Leuven)
- Gebruikte symbool in voorliggende studie voor resultaten uit interviews →

Bevoorrechte getuigen uit Limburgse provinciale voetbal (N=38, waarvan 33 anoniem)

- Selectie:
 - Eerste lijn: spelers, trainers, bestuurders (penningmeesters, jeugdcoördinatoren, ...)
 - Tweede lijn: vrijwilligers (terreinverzorgers, kantinepersoneel), sponsors
 - Derde lijn: supporters, ontslagen spelers/bestuurders, kinesisten, ...
- Niet-anonieme getuigen:
 - Stefan Aerts (secretaris, Flandria Pael)
 - Glen Knaepen (speler, HH Hoertingen)
 - Stephen Sleurs (speler, Heis Sport Bilzen)
 - Christophe Staeren (doelman, Herk Sport)
 - Ludo Trippaers (penningmeester, Alt-Hoeselt VV)

RESULTATEN

Inkomsten van de voetbalclubs (survey, in % tov totale inkomsten)

Kantine

- De kantine levert het leeuwendeel van de inkomsten in een provinciale voetbalclub. De provinciale clubs halen een relatief groter deel van hun inkomsten uit sociale activiteiten (waaronder kantine, maar ook inzamelacties) dan de nationale reeksen.
- Bij Alt-Hoeselt VV bijvoorbeeld dragen de inkomsten van de kantine bij aan veertig procent van het budget. Trippaers: *‘De sponsoring en de reclame zorgen samen voor zowat een kwart van de ontvangsten, net zoals de entree- en lidgelden. De evenementen – zoals het jeugdtoernooi en de eetdagen – zijn nog maar goed voor veertien procent, terwijl ze vroeger garant stonden voor een kwart van de verdiensten.’*
- Zoals eerder aangegeven focust voorliggende studie voornamelijk op de uitgavenzijde van geldstromen en ‘zwart geld’, en niet op de inkomsten. In de interviews werd echter meermaals aangegeven hoe voetbalclubs ‘zwart geld inkomsten’ genereren.
- *‘Bij festiviteiten, zoals een toernooi of een mosselsouper, werden de opbrengsten slechts gedeeltelijk ingeschreven in de boekhouding’* zegt een anonieme ex-speler, die twee decennia geleden actief was in het voetbal: *‘Zo kon de club onmiddellijk een groot bedrag in zijn zwarte kassa steken. Sponsors leverden goederen zonder aankoopbon. De drank van de brouwer was dan bijvoorbeeld wel op factuur, maar de broodjes en het vlees voor de barbecue werden extra in het zwart geleverd, al dan niet gratis.’*

Sponsoring

- ✓ Bij provinciale clubs zorgt sponsoring voor een vijfde van de inkomsten, terwijl dit bij de nationale clubs een derde is.
- ✓ Meer dan 4 op de 5 respondenten (83%) kan zich vinden in de stelling dat het nu moeilijker is om sponsors te vinden dan enkele jaren terug (Zamante, 2012). Twee derde van de respondenten (65%) geeft aan dat er nu meer late betalingen of niet-betalingen vanwege sponsors zijn dan vroeger.
- Dejonghe: *'Teams met veel ambitie zijn het meest kwetsbaar voor zwart geld. Zij klimmen gestaag in het klassement en komen zo in de hogere klassen terecht. Die opmars vereist een investering, waar de club officieel niet de middelen voor heeft.'*
- Enkele vaststellingen op basis van anonieme bevoorrechte getuigen:
 - Lokale zelfstandigen gebruiken hun boekhouding om via sponsoring hun zwart geld 'wit te wassen' en tegelijkertijd reclame te maken voor hun zaak.
 - De officiële bedragen voor reclameborden liggen vaak lager dan de werkelijke bedragen, die aan de club betaald worden (helpt wit, helpt zwart).
 - Vele sponsors betalen clubs en/of spelers in natura (goederen en diensten), zoals een auto.

Lidgelden

- ✓ De cijfers tonen aan dat de inkomsten uit lidgelden ongeveer achttien procent bedragen

- Deze bedragen zijn in lijn met een studie van Het Laatste Nieuws (HLN, 2016):
 - Lidgelden van om en bij de €250 zijn bij verscheidene ploegen schering en inslag
 - De laatste jaren blijft het bedrag voor lidgelden stijgen
 - In de toekomst verwachten de clubs nog verdere prijsstijgingen

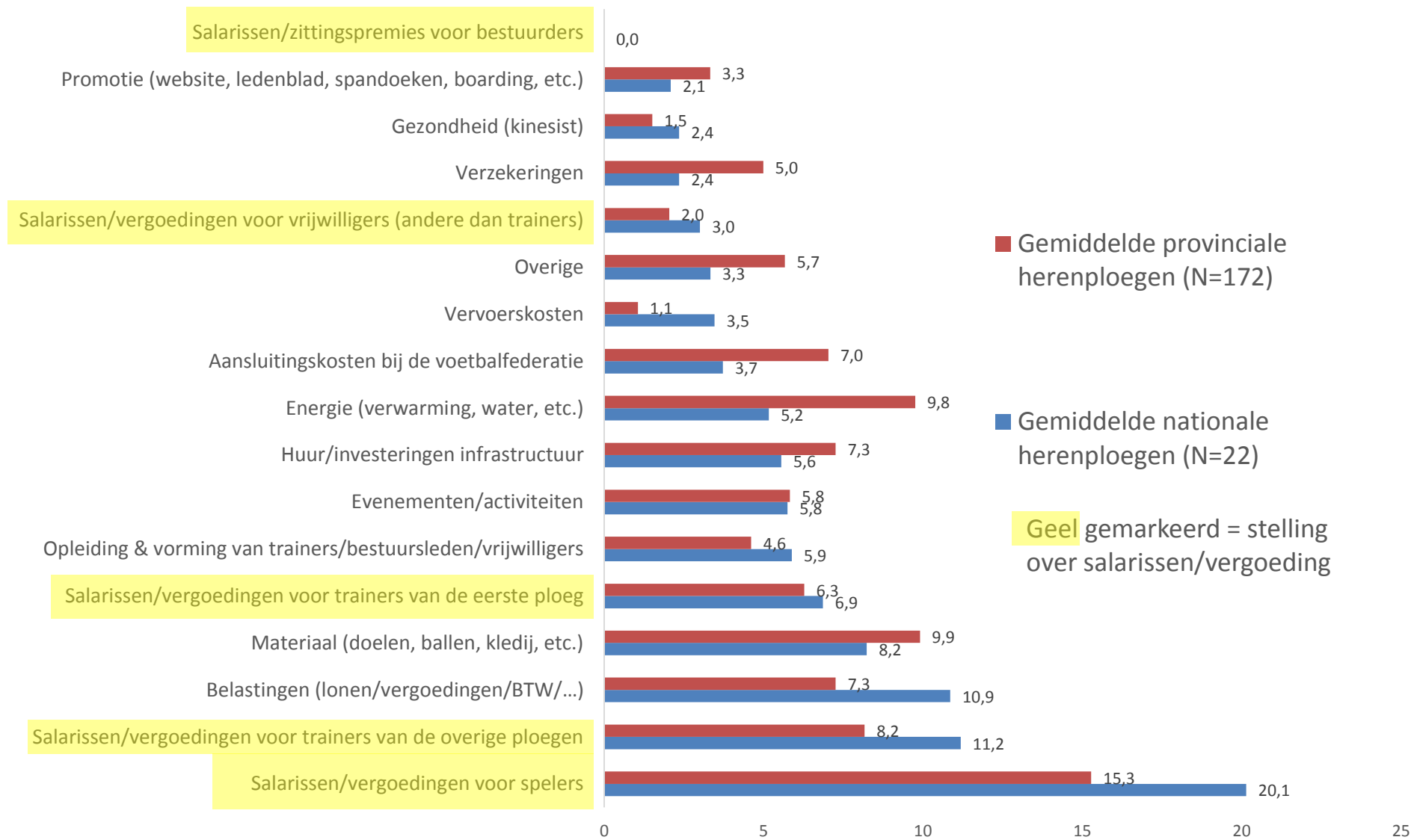
Subsidies

- ✓ De clubs geven aan dat in totaal ongeveer zeven procent van hun inkomsten afkomstig is van subsidies. Het subsidielandschap in het provinciaal voetbal is sterk versnipperd en bijgevolg moeilijk in kaart te brengen. (Mogelijke) bronnen van subsidies:
 - Lokale besturen (via eigen begroting van de lokale besturen en/of via de decreten Sport voor Allen en Lokaal Sportbeleid) (zie ondermeer Thibaut, Scheerder & Claes, 2015)
 - Sportfederaties (zoals de Voetbal Federatie Vlaanderen) ontvangen overheidssubsidies (Vlaamse overheid 2001; 2016) en hebben eigen inkomsten. Een deel hiervan komt (in de vorm van geld en/of dienstverlening) bij de voetbalclubs terecht.
- ✓ In het percentage zijn vele indirecte steunmaatregelen niet opgenomen
 - 84 procent van de bevraagde clubs gebruikt sportinfrastructuur van de gemeente/provincie, die ze doorgaans kosteloos of tegen een goedkope prijs mogen gebruiken
 - Wetten/decreten die voordelig tarief voor betaalde sportbeoefenaars regelen
 - Ordediensten (bv. politie)
- Wat krijgt de gemeenschap in ruil?

Algemeen

- Uit de interviews met de bevoorrechte getuigen blijkt dat het jaarbudget van de vzw schommelt tussen de €50 000 en €300 000. Hiermee moet infrastructuur en vergoedingen (spelers, leveranciers, vrijwilligers) betaald worden.
- ✓ De resultaten van de survey tonen aan dat het entreegeld en de winst van de kantine niet volstaan om alle kosten te betalen (oa. lonen/vergoedingen), terwijl ook de lokale subsidies niet volstaan. Daarom organiseren de clubs tal van evenementen, en vullen sponsors de tekorten aan.

Uitgaven van de voetbalclubs (survey, in % tov totale uitgaven)

Vergoedingen voor spelers

- ✓ Uit de cijfers blijkt dat de vergoedingen aan spelers de grootste bron van uitgaven zijn, ook bij de provinciale reeksen
- Uit de interviews met de bevoorrechte getuigen blijkt dat de gemiddelde verdiensten van een voetballer in een provinciale afdeling als volgt is:
 - Tekengeld (eenmalig - meestal in het zwart): tot €500
 - Vrijwilligersvergoeding (wit): €1 308,38 op jaarbasis (belastingvrij)
 - Wedstrijdpremie (zwart/wit): €150 (winst), €100 (gelijkspel) en €50 (verlies)
 - Onkostenvergoeding: maximum €0,3456 per kilometer (belastingvrij)
 - Voordelen in natura: goederen, diensten, kortingsbonnen, ...
- Dejonghe: *‘De oorzaak van de financiële malaise in het provinciaal voetbal zijn de te hoge vergoedingen voor de spelers van de eerste ploeg. In voetbal telt enkel winnen en dat doe je door zagezegd goede spelers te hebben. Zij vragen veel geld. Zo krijg je een opbod tussen ploegen. De grote inkomsten van de ‘zwarte’ sponsoring zijn ondertussen ook sterk gedaald. Zeker na de toename van controles de laatste tijd. Dan krijg je natuurlijk een probleem op financieel vlak. Dat kan op de lange termijn enkel opgelost worden door die vergoedingen te verlagen.’*

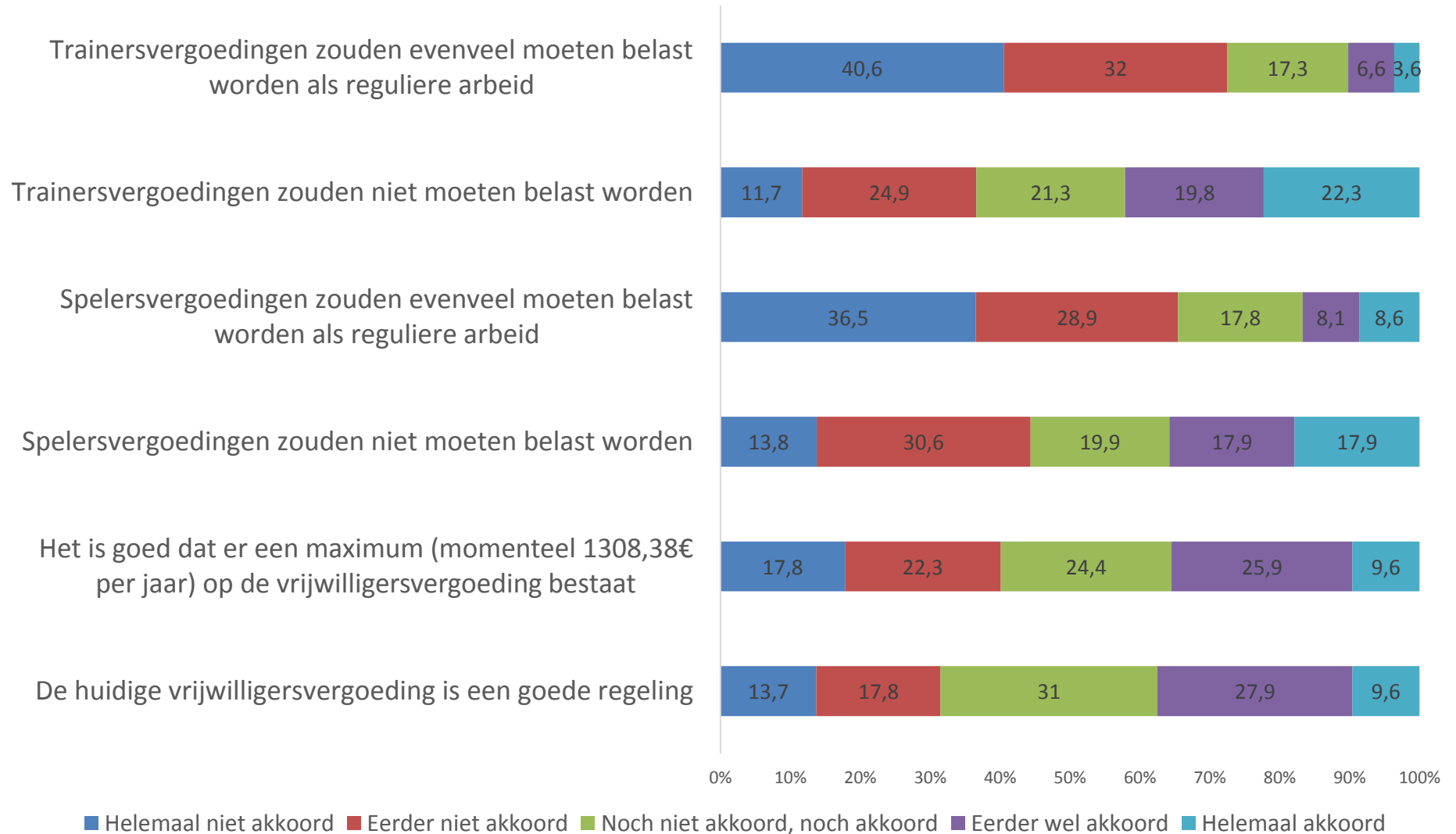
Een lucratieve bijjob: welke bedragen?

- Bijna drie kwart van de spelers uit de provinciale reeksen krijgt officieel minder dan €500 per maand (Zamante, 2012)
 - *‘In de lagere [nationale] reeksen betalen ze hun spelers soms €2 000 per maand, in een enveloppe, onder tafel’* (VTM Nieuws, 2016)
-
- Een anonieme contactpersoon getuigt: *‘De bedragen in eerste provinciale schommelen tussen €500 en €2 000, allemaal zwart geld natuurlijk.’*
 - Een voorzitter van een club uit vierde provinciale is ervan overtuigd dat de winstpremies bij heel wat clubs te hoog zijn: *‘Ik ken ploegen waar de spelers meer dan €100 verdienen per gewonnen match, in vierde provinciale, de laagste reeks! Dat kan je niet doen zonder zwart geld natuurlijk. En als je het dan, zoals wij, wel via de officiële weg doet, is het moeilijk om tegen zulke ploegen op te boksen.’*
 - Een voorzitter van een club uit tweede provinciale vreest dat weinig spelers nog bereid zouden zijn tot spelen als er geen zwart geld mee gemoeid is: *‘Om een belastingvoordeel te genieten, mogen spelers in provinciale maximaal €1 899 per jaar verdienen. Voor veel spelers is dat te weinig. Om toch nog van een verlaagd belastingtarief te kunnen genieten, grijpen clubs naar zwarte centen.’*

Vergoedingen voor spelers: achterstallige betalingen

- De talrijke achterstallige betalingen baren de ACV-sportvakbond zorgen. De Vos: *‘In de eerste klasse is het probleem niet meer zo groot, maar in de rest van ons voetbal blijft het regelmatig fout gaan. De provinciale afdelingen zijn op dat gebied een zorgenkind, zeker in eerste en tweede provinciale. Logisch ook, want daar spelen nu eenmaal veel meer betaalde voetballers. ACV-Sporta tracht in eerste instantie de klachten van sporters op te lossen via dialoog. Indien dit niet lukt, dan biedt de sportvakbond haar leden verdere juridische bijstand in tal van rechtsprocedures.’*
- Spelers uit de provinciale reeksen beamen het feit dat clubs achterlopen met de uitbetalingen van de loonbetalingen. *‘Ik ben nog maar één keer op tijd betaald geweest’*, zegt een anonieme bron uit vierde provinciale. *‘Momenteel heb ik nog altijd geen geld gehad van een wedstrijd in december.’*

Algemene stellingen over vergoedingen van spelers/trainers/vrijwilligers (survey)

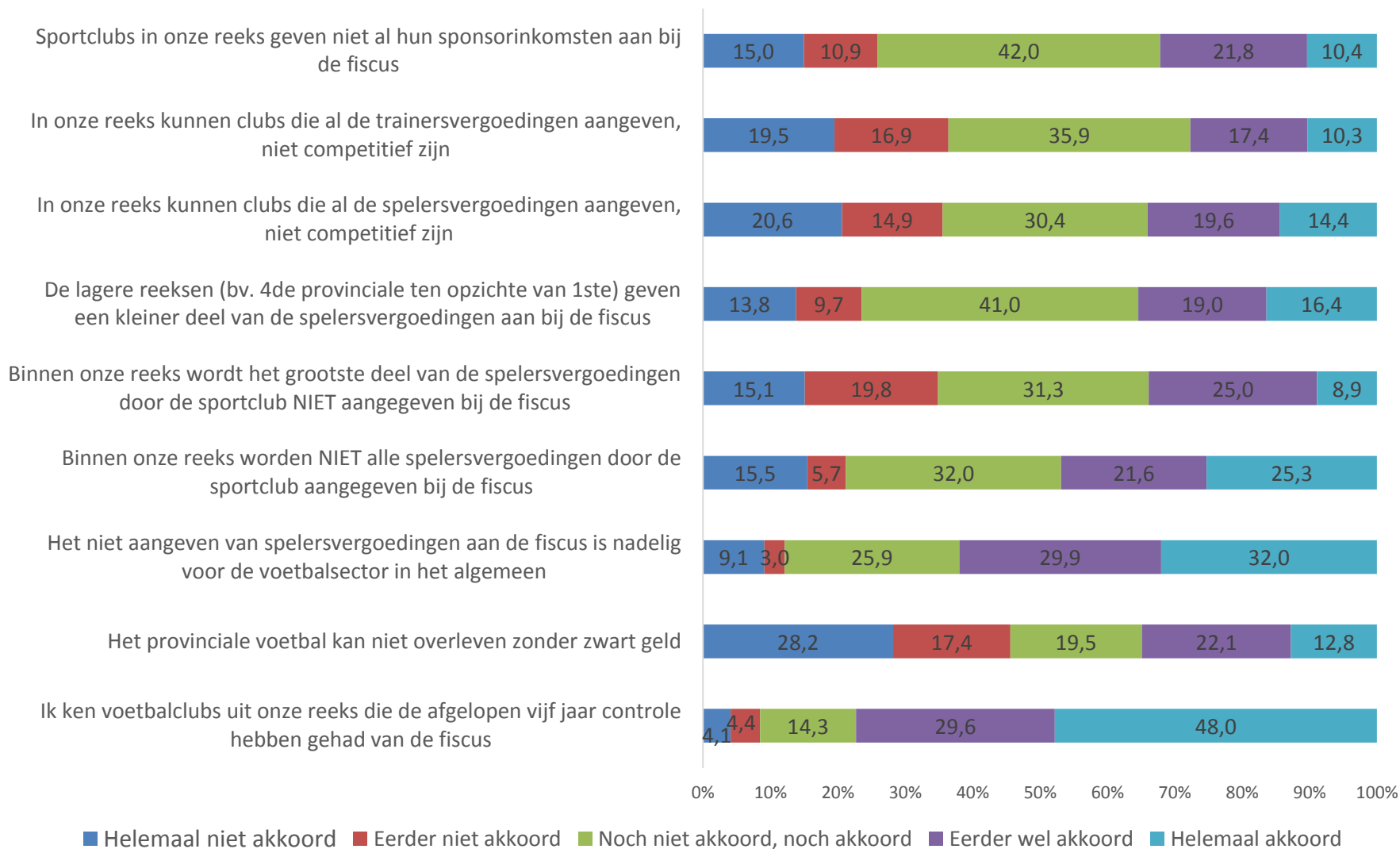
Vrijwilligers

- ✓ Sportclubs zijn iets meer te vinden voor belastingen op spelersvergoedingen dan op trainersvergoedingen
 - ✓ Bijna drie op vier sportclubs is van mening dat trainers minder belast moeten worden dan reguliere arbeid; iets meer dan vier op tien vindt zelfs dat deze niet belast zouden moeten worden
 - ✓ Bijna zes op tien sportclubs vindt dat spelers minder belast moeten worden dan reguliere arbeid; meer dan één op drie clubs vindt dat sportclubs vindt dat spelersvergoedingen niet belast zouden moeten worden
- ✓ Over de huidige vrijwilligersregeling zijn de meningen verdeeld
 - ✓ Een derde vindt het een goede regeling, een derde een slechte, en een derde is onbeslist
 - ✓ Vier op tien vindt het huidige vrijgestelde bedrag te laag, of vindt dat er geen limiet zou mogen zijn
- Suggestie van Vermeulen: *‘Moderniseer het vrijwilligersstatuut.’*
- Suggestie van Belet: *‘Verhoog het belastingvrij forfait voor vrijwilligers.’*

Vrijwilligers

- Voorzitters en penningmeesters geven off-the-record toe hun spelers met vrijwilligersvergoedingen te betalen. De rest verloopt in het zwart.
- Ook met loonfiches wordt creatief omgesprongen. Een anonieme speler getuigt: *‘We werden ingeschreven als vrijwilliger en kregen een loonfiche. Op het einde van het seizoen moesten we dan onze winstpremies aangeven. Elke speler kon eigenlijk zelf bepalen welk bedrag hij aangaf bij de belastingen. Ik kan natuurlijk alleen voor mezelf spreken. Ik gaf altijd het minimumbedrag aan. Hoe andere spelers dat deden, daar had ik uiteraard geen zicht op.’*
- Belet: *‘Heel veel van de provinciale clubs draaien op vrijwilligers. Er zijn ook veel trainers, die als vrijwilliger werken. Zij worden daar echter in het zwart voor vergoed. Dat gebeurt o.a. omdat het statuut onvoldoende omkaderd is en omdat er ook onvoldoende begeleiding is. Ook het statuut van vrijwilliger is onvoldoende ontwikkeld. Dat is een oud zeer en het is trouwens niet alleen zo in het voetbal, het is zo in alle verenigingen. De bescherming, de verzekering en de vergoeding van die vrijwilligers moet veranderen.’*
- Suggestie van Dejonghe: *‘Zorg voor strengere controles en bestraffing door overheid.’*

Stellingen over fiscale handelingen van andere voetbalclubs (survey)

Zwart geld bij andere ploegen

- ✓ Een meerderheid geeft aan dat er nog steeds zwart geld circuleert in de eigen reeks
- ✓ Meer dan één op drie voetbalclubs onderschrijft dat het grootste deel van de spelersvergoedingen niet wordt ingeschreven
- ✓ Over de voor- en nadelen van zwart geld zijn de meningen verdeeld
 - ✓ Zes op tien clubs vindt 'zwart geld' nadelig voor de sector, al is één op tien het hier niet mee eens
 - ✓ Eén op drie clubs geeft aan dat het provinciale voetbal niet kan overleven zonder zwart geld

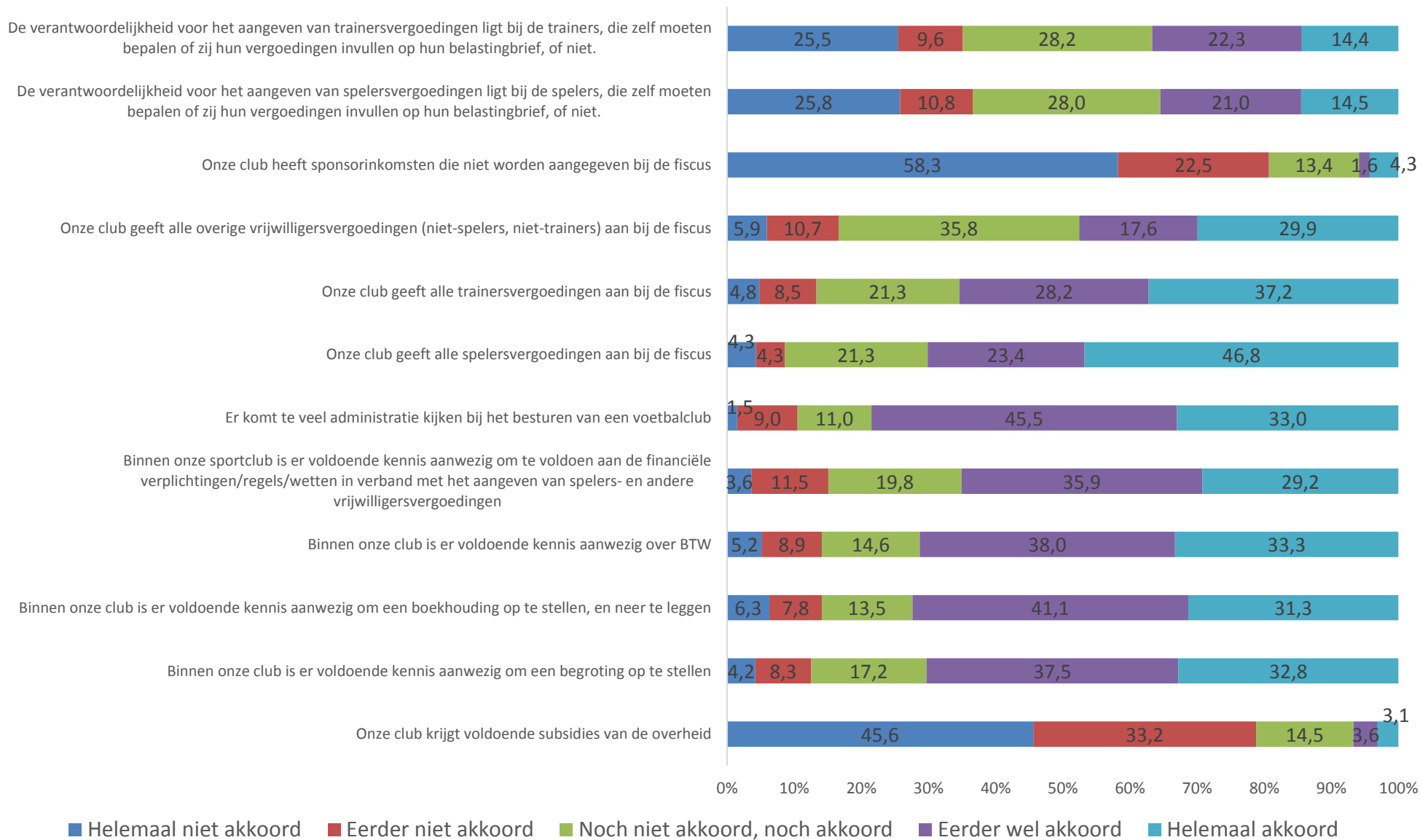
‘De helft van mijn huis komt van zwart voetbalgeld’

- *‘Zonder voetbal was mijn woning maar half zo groot’* getuigt een anonieme speler, die al jaren actief is in het voetbal. *‘Toen mijn huis gebouwd werd, stelde een dakwerker, die de ploeg sponsorde, voor om mijn dak te komen leggen, zonder btw natuurlijk. Een dak van ruim 400.000 frank, dat is niet niks.’*

Volgens de speler in kwestie worden voetballers vaak (extra) betaald in de vorm van bouwmaterialen.

‘Spelers kunnen zeggen dat ze zelf hun keuken geplaatst hebben, terwijl een sponsor dat in het zwart gedaan heeft. Sommigen rijden ook gratis rond in een auto die ze gekregen hebben van de sponsor, met een gratis tankkaart er bovenop.’

Stellingen over administratie van de eigen club (survey)

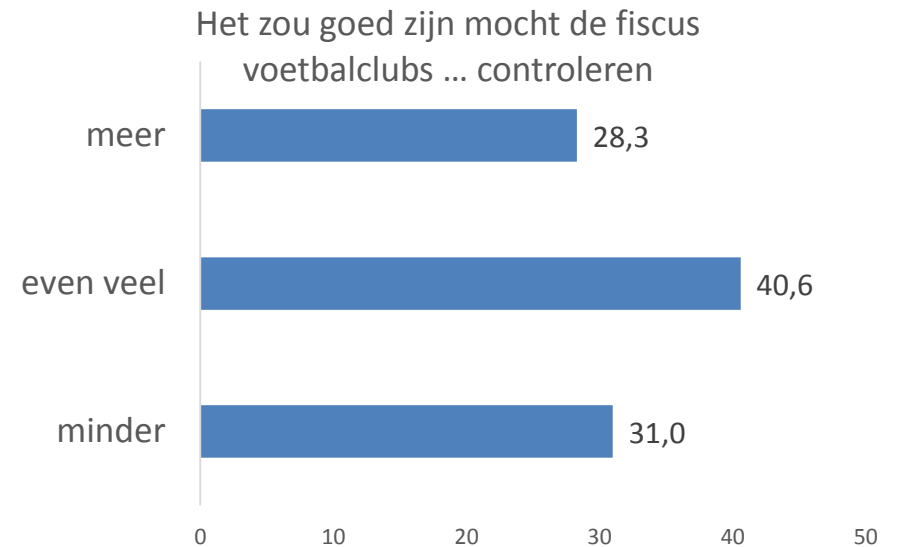
Zwart geld in de eigen voetbalclub

- ✓ Hoewel de meeste voetbalclubs te kennen geven dat ze geen zwart geld ontvangen/uitkeren, is er toch een significant deel dat wel aangeeft met 'zwart geld' te werken
 - ✓ Ongeveer één op tien clubs is niet akkoord met de stelling dat ze geen zwart geld geven aan spelers, trainers en/of andere vrijwilligers
 - ✓ Zes procent geeft aan sponsorgelden in het zwart te ontvangen
- ✓ Hoewel de meeste voetbalclubs over voldoende kennis beschikken om aan hun financiële rapporteringsvereisten te voldoen, is er een niet onaanzienlijk deel dat hier kennelijk problemen mee heeft
- ✓ Voetbalclubs vinden dat ze recht hebben op meer subsidies

Te veel regels

- Trippaers is er van overtuigd dat er te veel administratie aan te pas komt bij het regelen van een voetbalclub: *‘Als ambtenaar van de gerechtelijke politie, die fraudezaken opvolgt, ben ik dus wel vertrouwd met veel administratie, maar ik kan mij perfect inbeelden dat andere penningmeesters er meer moeite mee hebben. Als je niet dagdagelijks bezig bent met secretariaatswerk en met het regelen van financiën, dan is dat ongetwijfeld een hele klus, dat kan ik best begrijpen. Het wordt trouwens elk jaar nog moeilijker en problematischer omdat er steeds meer regels ontstaan.’*

Evoluties met betrekking tot zwart geld (survey)

- Een anonieme getuige geeft toe dat die zwartgeldproblematiek minder frequent voorkomt dan in het verleden: *'Als de kantine-uitbater vroeger bijvoorbeeld vijf dozen chips ging kopen in de Aldi en hij verkocht die in de kantine was er niemand die zich afvroeg waar die chips vandaan kwam. Dat stond ook nergens op papier. Nu moeten ze wel duidelijker kunnen aantonen vanwaar bijvoorbeeld die chips komt.'*

Steeds minder

- Dat er nog steeds zwart geld omgaat in het provinciaal voetbal weet iedereen, maar in de laatste twintig jaar is het volgens Staeren steeds witter geworden. *‘We zijn begonnen met, laat ons eerlijk zijn, bijna volledig zwart geld tot nu eigenlijk uitsluitend wit geld. Zwart geld volledig uit het provinciale voetbal krijgen? Neen, want er zullen altijd sponsors zijn die al eens zot willen doen, maar het zwart geld zal wel verminderen.’*
- De mogelijkheden om centen onder tafel door te schuiven worden steeds beperkter. Staeren: *‘Tegenwoordig vragen de sponsors zelfs een verdubbelde factuur. Ze investeren bijvoorbeeld €1 000 en vragen dan om €2 000 op de factuur te zetten. Als club kan je daar natuurlijk ook mee in de problemen raken.’*
- Suggestie van een anonieme voorzitter: *‘Schrap de club die gepakt wordt.’*

- ✓ 5,6% van de bevroagde bestuurders zegt te weten dat er gegokt wordt in het provinciaal voetbal
- Verschillende spelers geven toe al benaderd te zijn geweest om de andere ploeg te laten winnen door geen doelpunt te scoren en/of een keer zwaar de mist in te gaan op het veld: *'In een wedstrijd waarin wij moesten winnen, en zij sowieso zakten, riep de andere ploeg gewoon op het veld: geef ons €250 per speler en we laten u winnen.'*
- Een anonieme getuige: *'Ikzelf ben al een paar keer in aanraking gekomen met omkoping in 4de provinciale. Je kreeg dan de premie van de andere ploeg als je hen liet winnen. Dan ging dan om een premie van zo'n €75. We zijn er niet op ingegaan. Gokken op wedstrijden gebeurde af en toe wel eens. Er werd dan €5 in de pot gelegd. Wie op het einde van het weekend het juist had, kreeg de hele pot. Het ging dan om zo'n €100 pot.'*
- Een trainer uit de provinciale reeksen en tevens ex-speler uit eerste en tweede klasse zegt ooit 300 000 Belgische frank (€7 500) aangeboden te hebben gekregen om NIET te scoren tijdens een bepaalde wedstrijd: *'Laat ons eerlijk zijn, dat is niet niks. Ik zweer het je, ik heb alles uit de kast gehaald om in die wedstrijd te scoren en het sportieve te laten zegevieren. Het was dan ook volledig tegen mijn principes. Ik ben dan ook verdomd blij dat ik destijds de goede beslissing heb genomen en de voorzitter in kwestie vriendelijk bedankt heb voor zijn aanbod.'*

Stellingen opgedeeld per reeks/niveau van de eerste ploeg (survey)

Stelling	Reeks	N	Gemiddelde (5-p-schaal)
Onze club geeft alle spelersvergoedingen aan bij de fiscus	3de en 4de provinciale	108	3,9 ^a
	1ste en 2de provinciale	56	4,4 ^a
	Nationale	13	4,5
	Dames	8	4,0
Spelersvergoedingen zouden niet moeten belast worden	3de en 4de provinciale	113	3,1
	1ste en 2de provinciale	58	2,7
	Nationale	14	2,7
	Dames	8	2,5
In vergelijking met 5 jaar geleden wordt er momenteel in onze club meer aangegeven bij de fiscus	3de en 4de provinciale	105	2,3 ^a
	1ste en 2de provinciale	54	2,7 ^{a,b}
	Nationale	13	2,5
	Dames	6	2,0 ^b

Opmerking: Gemiddelden met dezelfde letter verschillen significant van elkaar

CONCLUSIES

- Voetbalclubs ontvangen (veel) directe en indirecte subsidies van de overheid
- Gemiddeld genomen verwachten sportclubs meer subsidies van de overheid, en gunstigere wetten/decreten met betrekking tot vrijwilligers(vergoedingen)
- Er worden vandaag (nog steeds) vergoedingen in het zwart uitbetaald in het (provinciale) voetbal
- Vandaag wordt er minder zwart geld gebruikt in vergelijking met vijf jaar geleden
- Er zijn meer fiscale controles dan vroeger
- Voetbalclubs en voetballers zijn creatief in het gebruiken (misbruiken) van de huidige regelingen (bv. vrijwilligersvergoeding)

REFERENTIELIJST

- Amey, B., & Kerremans, J. (2016). *Sociaal en fiscaal statuut van de sportbeoefenaar*. Mechelen, Wolters Kluwer, Sociale Praktijkstudies nr. 2016/1.
- Aussems, L., Kuipers, L., Kwanten, V., Suls, M., Van Doninck, K., & Vranckx, M. (2016). *Geldstromen in het amateurvoetbal*. Hasselt: PXL Media & Tourism; niet-gepubliceerde scriptie.
- Boeykens, S. (2012,12,07). *Zwart geld in het voetbal*. Geraadpleegd op 02/26/2016 via <http://www.radio1.be/programmas/hautekiet/zwart-geld-het-voetbal-jouw-ervaringen>
- Bean, B.W. (2016). An interim essay on FIFA's world cup of corruption: the desperate need for international corporate governance standards at FIFA. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2714957
- Boor, S., Bosshardt, A., Green, M., Hanson, C., Savage, J., Shaffer, A., & Winn, C. (2016). *Top of the table. Football money league*. Geraadpleegd op 07/07/2016 via www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/uk/Documents/sports-business-group/uk-deloitte-sport-football-money-league-2016.pdf
- Brébant, F. (2011). Je mag een voetbalclub niet als een investering zien. *Trends* (20/10/2011).
- Creteur, J. (2015). Budgetten eersteklassers plus 10 procent. *Voetbalmagazine* (22/07/15).
- De Jonckheere, W. (2012). *Onderzoek naar transfers en geldzaken in het amateurvoetbal*. Geraadpleegd op 27/02/2016 via http://www.sportnext.be/berichten/onderzoek_naar_transfers_en_geldzaken_in_het_amateurvoetbal
- De Wortelaer, J., & Van Limberghen, G. (2013). *Eindrapport van de opdracht voor het uitwerken van een specifiek statuut voor semi-agorale arbeid voor de sportbegeleider dat betaalbaar is voor de sportaanbieders, minimale administratieve lasten omvat en een billijke verloning van de sportbegeleider mogelijk maakt*. Geraadpleegd op 04/07/2016 via https://www.bloso.be/Subsidiering/Documents/Sportfederaties/Eindrapport%20VUB_Studie%20specifiek%20statuut%20voor%20semi-agorale%20arbeid%20voor%20de%20sportbegeleider.pdf
- Geeraert, A., & Drieskens, E. (2016). Goed bestuur in Vlaamse sportfederaties. Een voorstel tot code en indicatoren. *Eindrapport van de studie in het kader van bestek nr. DEP/SPORT/2015/3*. Leuven: KU Leuven.
- Gielen, B., & Hillaert, T. (2016). *Geldstromen in het amateurvoetbal*. KU Leuven: OG Sport- en Bewegingsbeleid; niet-gepubliceerde poster onderzoeksstage.
- Henry, I., & Lee, P.C. (2004). Governance and ethics in sport. In: S. Chadwick & J. Beech (Eds.). *The business of sport management*. (pp.25-42). Harlow: Pearson Education.
- HLN (2016). *250 euro voor jaartje voetbal en het wordt nog duurder*. Geraadpleegd op 27/06/2016 via <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2299060/2015/04/25/250-euro-voor-jaartje-voetbal-en-het-wordt-nog-duurder.dhtml>
- Hoekman, R., Straatmeijer, J., & Breedveld, K. (2014). *Voorstudie financiële aspecten van sport*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Huysmans, L. (2007). Voetbal en business. Netwerken met zicht op de goal. *Trends* (02/08/2007).
- Huysmans, L. (2009). Voetbal is gezond. Meeste eersteklassers boeren goed, tweedeklassers pompen om niet te verzuipen. *Trends* (30/07/2009).
- Kempeneer, F. (2015). *Open brief van uit provinciaal voetbal over wantoestanden KBVB*. Geraadpleegd op 27/06/2015 via <http://www.persinfo.org/2015/06/30/open-brief-van-uit-provinciaal-voetbal-over-wantoestanden-kbvb>
- Killemaes, D., & Van Thuyne, D. (2006). Makelaars in het voetbal: de goede, de slechte en de cowboys. *Trends* (08/06/2006).

- Minnebo, O. (2016). *Renaud (OHL) over mogelijk gokschandaal: "Geschrokken door commotie."* Geraadpleegd op 27/06/2016, via <http://www.hln.be/hln/nl/1285/Jupiler-Pro-League/article/detail/2629450/2016/02/26/Reynaud-OHL-over-mogelijk-gokschandaal-Geschrokken-door-commotie.dhtml>.
- Panorama (2012). *De fiscus buitenspel*. Geraadpleegd op 28/02/2016 via http://sporza.be/cm/sporza/videozone/archief/MG_sportnieuws/MG_voetbal/1.1498714.
- Peeters A., & Pichal S. (2009). *Voetballen op provinciaal niveau: een lucratieve hobby*. Geraadpleegd op 26/02/2016 via <http://www.radio1.be/programmas/peeters-pichal/voetballen-op-provinciaal-niveau-lucratieve-hobby>
- Rosiers, J. (2013). *Onderzoeksrapport. Zit ons amateurvoetbal in het slop?* Geraadpleegd op 1/03/2016 via <http://www.minderhoutvv.be/nieuwsbericht/onderzoeksrapport-zit-ons-amateurvoetbal-in-het-slop-24032013>.
- Scheerder, J., Breesch, D., Pabian, S., & Vos, S. (2010). *Balanceren in een grijze zone. Een verkennende studie van de semi-agorale arbeid in de sport* (Beleid & Management in Sport 5). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.
- Scheerder, J., Claes, E., & Thibaut, E. (2015). *Organisatie en management van sportfederaties in Vlaanderen. Resultaten van het Vlaamse Sportfederatiepanel 2.0 (VSFP2.0)*. Gent: Academia Press.
- Scheerder, J., Thibaut, E., & Willem, A. (2015). Sport als consumptiegoed. Uitgaven en verplaatsing(sbereidheid) inzake sportbeoefening. In: Lievens J., Siongers J., Waeghe H. (Eds.), *Participatie in Vlaanderen 2. Eerste analyses van de Participatiesurvey 2014*. Leuven/Den Haag: Acco, 361-383.
- Thibaut, E., Scheerder, J., & Claes, E. (2015). Inkomsten van de georganiseerde sportsector vanuit een bestuursperspectief. *Praktijkgids Sportmanagement, II.3 Gemeentelijk en provinciaal sportbeleid – Afl. 51/december 2015*, Thi.1-Thi.26.
- Van Den Broeck, D. (2016). *Clubs willen gokken op beloften uitroeien: 'Publiek geheim'*. Sportwereld. Geraadpleegd op 07/07/2016 via http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20160229_02157417
- Vlaamse overheid (2001). *Decreet van 31 juli 2001 houdende de regeling van de erkenning en subsidiëring van de Vlaamse sportfederaties, de koepelorganisatie en de organisaties voor de sportieve vrijetijdsbesteding*. Geraadpleegd op 27/06/2016 via https://www.bloso.be/Bloso-informeert/Wetteksten/Decreet_sportfederaties.pdf
- Vlaamse overheid (2016). *Ontwerp van decreet houdende de erkenning en subsidiëring van de georganiseerde sportsector*. Geraadpleegd op 27/06/2016 via <http://docs.vlaamsparlament.be/docs/stukken/2015-2016/g716-1.pdf>
- Vermeulen, B., (2015). *Zwart geld aanpakken in het voetbal: geen woorden, maar daden*. Geraadpleegd op 28/02/2016 via <http://www.brechtvermeulen.be/nieuws/zwartgeld-aanpakken-in-het-voetbal-geen-woorden-maar-daden>.
- Vermeulen, B. (2016). *Controles bij voetbalclubs? Ja, meer voorkomen is beter dan bestraffen*. Geraadpleegd op 23/04/2016 via <http://www.brechtvermeulen.be/nieuws/brecht-vermeulen-n-va-controles-bij-voetbalclubs-ja-maar-voorkomen-is-beter-dan-bestrafen>.
- VTM nieuws (2016). *Onderzoek naar zwart geld bij voetbalclubs*. Geraadpleegd op 7/03/2016 via <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2684250/2016/04/22/Onderzoek-naar-zwart-geld-bij-voetbalclubs.dhtml>.
- Walraven, J. (2016). *België, fiscaal voetbalparadijs. Interview met Michel Maus*. Geraadpleegd op 08/06/2016 via www.apache.be/2016/04/07/belgie-fiscaal-voetbalparadijs/.
- Zamante (2012). *Transfers, money and the social aspect in Belgian amateur football*. Geraadpleegd op 27/06/2016 via <http://www.slideshare.net/zamante/zamante-research-amateur-footb>

Reeds verschenen BMS-studies (1)

Nr. 1

Scheerder, J. & Vos, S., m.m.v. Pluym, K. (2009). *Sportbeleidsplanning in Vlaanderen. Een inhoudelijke en financiële analyse* (Beleid & Management in Sport 1). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 2

Vos, S. & Scheerder, J. (2009). *'t Stad sport. Onderzoek naar de sportdeelname en sportbehoeften in de stad Antwerpen* (Beleid & Management in Sport 2). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 3

Scheerder, J. & Vos, S., m.m.v. Breesch, D., Lagae, W. & Van Hoecke, J. (2010). *De fitnesssector in beeld. Basisrapportering over het Vlaamse Fitness Panel 2009 (VFP09)* (Beleid & Management in Sport 3). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 4

Scheerder, J. & Vos, S., m.m.v. Breesch, D., Késenne, S., Van Hoecke, J. & Vanreusel, B. (2010). *Sportclubs in beeld. Basisrapportering over het Vlaamse Sportclub Panel 2009 (VSP09)* (Beleid & Management in Sport 4). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 5

Scheerder, J., Breesch, D., Pabian, S. & Vos, S. (2010). *Balanceren in een grijze zone. Een verkennende studie van de semi-agorale arbeid in de sport* (Beleid & Management in Sport 5). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 6

Vos, S. & Scheerder, J. (2011). *Opleidings- en competentiebeleid in de Vlaamse fitnesssector. Sleutel tot succes?* (Beleid & Management in Sport 6). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 7

Scheerder, J. & Seghers, J. (2011). *Jongeren in beweging. Over bewegingsbeleid, sportparticipatie en fysieke activiteit bij schoolgaande jongeren in Vlaanderen* (Beleid & Management in Sport 7). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 8

Scheerder, J., Thibaut, E., Pauwels, G., Vandermeerschen, H. & Vos, S. (2011). *Sport in clubverband (Deel 1). Een analyse van de clubgeorganiseerde sport in Vlaanderen* (Beleid & Management in Sport 8). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 9

Scheerder, J., Thibaut, E., Pauwels, G., Vandermeerschen, H., Winand, M. & Vos, S. (2012). *Sport in clubverband (Deel 2). Uitdagingen voor de clubgeorganiseerde sport* (Beleid & Management in Sport 9). Leuven: KU Leuven/Onderzoekscentrum voor Sportbeleid & Sportmanagement.

Reeds verschenen BMS-studies (2)

Nr. 10

Scheerder, J., Vandermeersch, H., Van Tuyckom, C., Hoekman, R., Breedveld, K. & Vos, S. (2011). *Understanding the game: sport participation in Europe. Facts, reflections and recommendations* (Sport Policy & Management 10). Leuven: KU Leuven/Research Unit of Social Kinesiology & Sport Management.

Nr. 11

Winand, M., Scheerder, J., Vos, S. & Zintz, T. (2011). *Attitude, changement et innovation. Les fédérations sportives communautaires de Belgique* (Gestion & Management du Sport 11). Leuven/Louvain-la-Neuve: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement Research Unit of Social Kinesiology & Sport Management et Université catholique de Louvain/Chaire Olympique Henri de Baillet Latour et Jacques Rogge en Management des Organisations Sportives.

Nr. 12

Seghers, J., Scheerder, J., Boen, F., Thibaut, E. & Meganck, J. (2012). *Medisch en ethisch verantwoord sporten. Het promoten van fysiek, psychisch en sociaal welbevinden van jongeren in Vlaamse jeugdsportclubs* (Beleid & Management in Sport 12). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Humane Kinesiologie.

Nr. 13

Seghers, J., Scheerder, J., Boen, F., Thibaut, E. & Meganck, J. (2012). *Medisch en ethisch verantwoord sporten. Praktijkvoorbeelden in Vlaamse Jeugdsportclubs* (Beleid & Management in Sport 13). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Humane Kinesiologie.

Nr. 14

Vos, S. & Scheerder, J. (2012). *Haven voor sportclubs? Analyse van de clubgeorganiseerde sport in de stad Antwerpen* (Beleid & Management in Sport 14). Leuven: KU Leuven/Onderzoekscentrum voor Sportbeleid & Sportmanagement.

Nr. 15

Geeraert, A., Bruyninckx, H. & Scheerder, J. (2012). *The historic treble in football. The legal, political and economic driving forces behind football's transformation* (Sport Policy & Management 15). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Nr. 16

Arts, M., Lesage, D., Bruyninckx, H. & Scheerder, J. (2013). *Sport for Development and Peace. The role of the International Olympic Committee* (Sport Policy & Management 16). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Nr. 17

Derom, I., VanWynsberghe, R. & Scheerder, J. (2013). *Who participates now and in the future? A case study of the Tour of Flanders Cyclo* (Sport Policy & Management 17). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Reeds verschenen BMS-studies (3)

Nr. 18

de Carvalho, M., Scheerder, J., Boen, F. & Sarmiento J. P. (2013). *What brings people into the soccer stadium? (Part 1) The case of Belgium from a marketing perspective* (Sport Policy & Management 18). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Nr. 19

de Carvalho, M., Scheerder, J., Boen, F. & Sarmiento J. P. (2014). *What brings people into the soccer stadium? (Part 2) The case of Portugal from a marketing perspective* (Sport Policy & Management 18). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Nr. 20

Scheerder, J., Borgers, J., Vanreusel, B. & Vos, S. (2014). *Geen loopcultuur zonder lichte loopinfrastructuur? Een studie naar het aanbod en gebruik van Finse pistes in Vlaanderen* (Beleid & Management in Sport 20). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 21

Scheerder, J., Vos, S., Vandermeersch, H. & van Poppel, M. (2014). *Sportdiensten in beeld. Basisrapportering over het Vlaamse Sportdienst Panel 1.0 (VSDP1.0)* (Beleid & Management in Sport 21). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 22

Scheerder, J., Claes, E. & Vanreusel, B. (2014). *Sportief (en) innovatief in een veranderende samenleving. Een verkennende analyse van good practices als inspiratie voor de clubsport van de toekomst* (Beleid & Management in Sport 22). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 23

Scheerder, J., Seghers, J., Meganck, J., Vandermeersch, H. & Vos, S. (2015). *Sportclubs in beeld. Resultaten van het Vlaamse Sportclub Panel 2.0 (VSP2.0)* (Beleid & Management in Sport 23). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 24

van Poppel, M., Scheerder, J. & Vandermeersch, H. (2016). *Sportdiensten in beeld. Resultaten van het Vlaamse Sportdienst Panel 2.0 (VSDP2.0)* (Beleid & Management in Sport 24). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid. (In voorbereiding)

Nr. 25

Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. (2015). *Ouderen in beweging. De positionering van senioren sport in het Vlaamse sportfederatielandschap* (Beleid & Management in Sport 25). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Reeds verschenen BMS-studies (4)

Nr. 26

Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. (2016). *Barometer van sportfederaties in Vlaanderen: de belangrijkste resultaten. Onderzoek naar bestuurlijke, innovatieve en dienstverlenende aspecten op basis van de Leuvense GGIS-index* (Beleid & Management in Sport 26). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 27

Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. (2016). *Barometer van sportfederaties in Vlaanderen: de uitgebreide resultaten. Onderzoek naar bestuurlijke, innovatieve en dienstverlenende aspecten op basis van de Leuvense GGIS-index* (Beleid & Management in Sport 27). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 28

Claes, E., Scheerder, J. & Thibaut, E. (2016). *Gezinnen in beweging. De positionering van gezinssport in het Vlaamse sportfederatielandschap* (Beleid & Management in Sport 28). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 29

Thibaut, E., Scheerder, J. & Pompen, E. (2016). *Geld op en rond het veld. Financiële stromen in het provinciale voetbal*. (Beleid & Management in Sport 29). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Over de auteurs

Voorliggend onderzoeksrapport is het resultaat van een samenwerking tussen de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid van de KU Leuven en de Hogeschool PXL. Het verzamelen van de gegevens werd in samenwerking gedaan met de studenten Lars Aussems, Tim Hillaert, Leander Kuipers, Vincent Kwanten, Michiel Suls, Koen Van Doninck en Mathias Vranckx.

Onderstaand een korte bio van de auteurs van de voorliggende BMS-studie:

Erik Thibaut

Erik Thibaut behaalde masterdiploma's in de Lichamelijke Opvoeding en Bewegingswetenschappen (2008, major Sportmanagement), in het Management (2009), en in de Toegepaste Economische Wetenschappen (2010). Hij werkt binnen de Onderzoeksgroep Sport- en Bewegingsbeleid (FABER, KU Leuven) aan een doctoraat over de socio-economische benadering van sportparticipatie in Vlaanderen, met een focus op sportuitgaven. Erik Thibaut publiceerde in meerdere internationale sporttijdschriften, waaronder het Sport Management Review en het International Journal of Sport Management and Marketing.

Jeroen Scheerder

Jeroen Scheerder studeerde antropologie, bewegingswetenschappen en marketing. Hij is professor sportbeleid en sportsociologie aan de Faculteit Bewegings- & Revalidatiewetenschappen van de KU Leuven en staat aan het hoofd van de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid. Zijn onderzoek focust op sportbestuur, sportcultuur en sportparticipatie vanuit een sociaalwetenschappelijk perspectief. Hij publiceert in internationale vaktijdschriften op het gebied van sportbeleid, sportmanagement en sportsociologie, is gastdocent aan diverse Europese universiteiten en was gastprofessor sportsociologie aan de Faculteit Politieke & Sociale Wetenschappen van de Universiteit Gent. Jeroen Scheerder is voormalig voorzitter van de *European Association for Sociology of Sport* (EASS) en is samen met Koen Breedveld en Remco Hoekman oprichter van het Europese MEASURE-netwerk waarin crossnationaal onderzoek naar sportparticipatie en sportcultuur centraal staan.

Eric Pompen

Eric Pompen behaalde een Master in de Communicatiewetenschappen (KU Leuven) en Postgraduaat Business Communicatie (SICB, Hasselt). Na een korte carrière in de financiële sector (AG, HBK) stapte hij in 1987 over naar de economische journalistiek. Als redacteur van Trends, winnaar van de Citibank Journalistic Excellence Award 2002 en gastdocent op Syntra specialiseerde hij zich in fiscaliteit, (openbare) financiën en milieu. Sinds 2012 geeft de ex-onderzoeker van TIER (Universiteit Maastricht) les aan Hogeschool PXL in Hasselt (oa. Journalistiek, Onderzoeksmethodologie, Economie). Voorts is Eric Pompen auteur van vier boeken over economische onderwerpen en freelance medewerker van de nieuwssite Apache.be.